

Використання здоров'язбережувальних технологій у роботі з дітьми з особливими потребами

Сьогодні урок не вважається сучасним, хоча б він відрізнявся всім різноманіттям засобів та педагогічних прийомів, якщо на цьому уроці не враховують здоров'я дитини, якщо дитина під час його проведення втрачає своє здоров'я.

Одним із типів здоров'язбережувальних технологій є **здоров'ятворчі технології** – це технології, спрямовані на підвищення потенціалу здоров'я (аромотерапія, фітотерапія, арттерапія, «м'які» світло, колір, звук, оздоровчі сили природи).

Специфіка освітнього процесу для учнів з порушенням психофізичного розвитку полягає у використанні спеціальних засобів корекції з урахуванням конкретної категорії порушень.

Для дітей з когнітивним порушенням така адаптація полягає у зменшенні обсягу та спрощенні характеру матеріалу. Наприклад, для дітей із порушенням слуху – у вилученні складного вербального матеріалу. Усі адаптації відзначаються в Індивідуальній програмі розвитку учня.

Корекційна робота має бути спланована на різнобічний розвиток особистості.

В основі спеціальних методів і прийомів корекційно-педагогічної діяльності лежать загальнопедагогічні підходи, що спрямовані на розвиток, збереження або відновлення порушених функцій організму, знань чи умінь дитини. Це методи вправ, переконань, прикладу, стимулювання поведінки й діяльності дітей з особливими потребами.

У корекційній роботі поряд із спеціальними вправами необхідні вправи на зміцнення м'язів, п'ясті руки, дрібної моторики, розвиток орієнтування у просторі, розвиток пам'яті, мислення, мовлення.

Під час навчання дитини звертати увагу на стан її психічної діяльності та формувати позитивну мотивацію, виховувати відчуття успіху.

Логопедичні заняття – це одні зі структурних одиниць навчального процесу. Вони повинні викликати у дітей задоволення, стимулювати цікавість, творчість. Усе це досягається різноманітними формами роботи з використанням інтерактивних та інноваційних технологій.

Одним зі складових здоров'я є творчість. Тому, що саме творчий підхід до вирішення будь-яких життєвих проблем, завдань, робить людину здоровою.

У ряді здоров'язберігаючих заходів, використовуваних на логопедичних заняттях з розвитку мовного слуху і формування вимови звуків, можна виділити декілька напрямів.

Це, перш за все, створення сприятливого психологічного клімату в процесі навчання, відносини взаємної довіри та поваги між логопедом та учнем. Дуже важливо створити позитивний психологічний настрій на початку заняття. Створення доброзичливої атмосфери сприяє формуванню бажання займатися, створює сприятливі умови для успішного навчання дитини.

Важливим завданням є *підтримання позитивного емоційного стану* учнів. Позитивні емоції активізують діяльність головного мозку, поліпшують пам'ять і працездатність дитини. Позитивні емоції у процесі діяльності – необхідна умова психічного здоров'я.

Підвищенню фізичної та розумової працездатності сприяє **динамізація** робочої зони. Планую заняття так, щоб дитина кілька разів переходила з положення «сидячи» в положення «стоячи». Рекомендується міняти робочу позу 2-3 рази за заняття, з урахуванням характеру попереднього уроку, стану здоров'я дитини, індивідуальних особливостей.

Періодична зміна поз учнів займає важливе місце і в профілактиці короткозорості. Під час заняття доцільно чергувати режим зорових горизонтів та близьких дистанцій. **Зорові вправи** необхідно виконувати в положенні «стоячи». Можна розставляти яскраві іграшки в різних частинах кабінету. Дитина швидко фіксує погляд на зазначених зорових ділянках кабінету. Своєрідною гімнастикою для очей є ігри «Бджілка» (логопед говорить, як летить бджілка і на що сідає, а діти не повинні упускати її з уваги) та «Диригент» (діти рухають руками, в яких тримають палички, рухи повинні бути плавними, щоб погляд не зісковзував із кінчика палички; вправа виконується в такт звукам музики).

Важливим напрямком здоров'язберезувальних заходів є розвиток **дрібної моторики**. Пальчикова гімнастика проводиться у вигляді рухів пальців рук у поєднанні з мовою. Ця діяльність викликає інтерес у дітей, створює емоційний настрій. Регулярно стимулюються дії мовних зон кори головного мозку, що розвиває мову, удосконалює психічні процеси – увагу та пам'ять, розвиває слухове сприйняття, полегшує засвоєння навичок письма.

Дослідження М.М.Кольцової свідчать, що кожен із пальців руки має своє представництво у корі великих півкуль головного мозку. Таким чином, мовлення перебуває у прямій залежності від розвитку дрібної моторики руки.

Вправи на дихання – стимулюють кровообіг голови. Дихальна гімнастика допомагає зняти втомленість, відновити рівновагу учнів. Використовую віршовані вправи з елементами гри. Зміст вправ потрібно змінювати, щоб вони не були одноманітними.

Ароматерапія. Заняття принесе подвійний ефект, якщо обраний аромат буде стимулювати мозкову активність, інтерес до навчання, концентрацію уваги (масло грейпфрута, розмарину, лимона). Зняти зайву тривожність допомагають масла бергамоту, лаванди, іланг-ілангу. Діти запам'ятовують особливий аромат приміщення. І тому вони кажуть, що цей кабінет є особливим, неповторним. Але перш, ніж використовувати ті чи інші масла, необхідно порадитись з батьками, щоб вони не викликали алергічних реакцій.

Музичний супровід заняття допомагає зняти стреси, стимулювати роботу мозку, підвищити засвоєння матеріалу, сприяє естетичному вихованню, формує відчуття ритму. Звук – це енергія.

Звукова гімнастика. Ми правильно вимовляємо різні звуки завдяки налагодженій роботі органів артикуляції (язик, губи, зуби, нижня щелепа та м'яке піднебіння). Точність та сила дій цих органів у дитини розвивається поступово, в процесі мовленнєвої діяльності. Мета проведення артикуляційних вправ – вироблення правильних рухів органів артикуляційного апарату, необхідних для вимови звуків.

Кожне логопедичне заняття розпочинається із проведення артикуляційних вправ в ігровій формі. До того ж не слід за один раз виконувати більше трьох вправ.

Казкотерапія. Основне завдання казок – підвищити самооцінку дитини, формувати активну життєву позицію, упевненість у своїх силах; розвивати самостійність та творчість, сприяти актуалізації психічних резервних можливостей та формуванню на їх основі адекватної поведінки за рахунок самоусвідомлення та діяльності. Дуже корисною для цих особливих діток є «Казка про маленького кротика та радощі в житті».

Одного дня Альберта Ейнштейна запитали, як ми можемо зробити наших дітей розумнішими. Його відповідь була простою та мудрою: «Якщо ви хочете, щоб ваші діти були розумними, читайте їм казки. Якщо ви хочете, щоб вони були ще розумнішими, читайте їм ще більше казок».

Ігрова терапія. Жодне логопедичне заняття не проходить без гри. Ми, дійсно, навчаємось граючись. Ігри – найулюбленіша форма роботи для дітей. Ігри знижують напруження, формують певні моральні принципи. Завдяки ігровій терапії дитина привчається сміливо висловлювати свою думку, самостійно приймати рішення.

Арт-терапія. В основі арт-техніки лежить творча діяльність. Творчий розвиток є не тільки головним терапевтичним механізмом. Саме він допомагає виховувати здорову особистість.

За допомогою арт-техніки дитина має можливість виразити свої переживання, почуття, відношення. Крім того, творча діяльність допомагає дитині зняти напруження, сприяє підвищенню самооцінки, впевненості у власних силах та, взагалі, розвиває творчі здібності. Основне завдання таких технік не в тому, щоб навчити дітей малювати. Головна мета – це духовний розвиток, самопізнання людини через творчість та покращення адаптації школярів в освітньому та соціальному просторі.

Виховуючи та навчаючи дітей з особливими освітніми потребами, ми - педагоги, повинні пам'ятати правила;

**Якщо дитину підбадьорювати – вона починає вірити в себе.*

** Якщо дитину хвалити – вона вчиться бути вдячною.*

** Якщо дитина живе в розумінні і доброзичливості – вона вчиться знаходити любов у цьому світі.*

** Якщо дитину підтримувати – вона вчиться цінувати себе.*

Даючи знання – не відбирай здоров'я!